

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА» В УМОВАХ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Остапчук О.Л.,
*викладач кафедри соціальної педагогіки
та педагогічної майстерності,
Житомирський державний університет*

Становлення української держави, утвердження цивілізованих норм життя, інтеграція у європейське співтовариство неможливі без гармонізації суспільних відносин на засадах гендерної соціалізації. Значна роль у перетворенні системи гендерних відносин, формуванні егалітарної свідомості молоді належить саме освіті. Засвоюючи основи наук, наповнених гендерним підходом висвітлення соціальних відносин, учень, студент із розвинутим гендерним мисленням власне сам і за допомогою вчителів та викладачів ВНЗ творить гендерний світогляд [1, с. 94]. Однак, варто враховувати, що формування гендерних переконань у підростаючого покоління відбувається не лише на основі знань, а й під час спостереження за реально організованим освітянським процесом зокрема, та устроєм суспільного життя в цілому. Оскільки організація самої установи, гендерні

відносини на роботі, гендерна стратифікація педагогічної професії, зміст предметів, стилі викладання, а також пануючі у суспільстві стереотипи підтримують здебільшого гендерну нерівність. Гендерна рівність секторі освіти має розглядатись із позиції забезпечення гендерного балансу як серед учнів та студентів, так і серед викладацького складу.

На вимогу часу у ВНЗ України вводяться курси (як обов'язкового, так і факультативного вивчення), що відображають гендерну тематику: «Гендерні дослідження», «Гендерна система ХХ ст.» (соціологія), «Теорія і практика гендерних досліджень у суспільстві» (політологія), «Феміністська теорія» (філософія), «Історія жіночого руху» (історія), «Гендерна соціалізація» (психологія), «Гендер і права людини» (правознавство), «Гендер. Освіта. Культура», «Основи гендерного виховання», «Гендерна педагогіка» (педагогіка) [4, с. 29].

Неодмінним атрибутом дотримання Болонської декларації є впровадження кредитно-модульної системи організації навчання.

Враховуючи особливості та вимоги кредитно-модульної системи, пропонуємо таку структуру модулю із дисципліни «Гендерна педагогіка».

Табл. 1. Структура модулю із дисципліни «Гендерна педагогіка»

Назва дисципліни	Аудиторна робота			Самост. робота	Всього
	Лекції (год.)	Лаб. (год.)	Практ. (год.)		
Гендерна педагогіка					
Модуль 1	12	0	16	26	54
Всього	12	0	16	26	54

Тема 1. Предмет та задачі курсу. Гендерні підходи в історії педагогіки.

Розгляд цієї теми має *на меті* ознайомити студентів із предметом, категоріями та поняттями курсу „Гендерна педагогіка”, охарактеризувати гендерні аспекти в педагогічних системах минулого, проаналізувати перспективи розвитку.

Основна проблема, яка постає при розгляді даної теми: освітня система відбиває гендерну стратифікацію суспільства та культури, демонструючи нерівний статус чоловіків та жінок.

Провідна ідея: подолання сексизму в освітніх системах - необхідна умова розвитку цивілізованого толерантного суспільства.

Ключові слова: гендер, гендерна система, гендерна педагогіка, гендерна рівність, гендерна нерівність.

Тема 2. Гендерні відмінності: стереотипи і реальність .

Мета: довести до відома студентів інформацію про гендерні стереотипи, охарактеризувати їх причинну зумовленість, проаналізувати їх дію на таких етапах онтогенезу людини: дитинство-дорослий вік-старість.

Основна проблема: найбільш розповсюджені гендерні стереотипи засвоюються в дитинстві через основні інститути соціалізації (сім'я, ровесники, школа, ЗМІ).

Провідна ідея: сучасні дослідження гендерних ролей і стереотипів переважно ґрунтуються на ідеях соціально-конструктивістської парадигми. Гендерні ролі формуються внаслідок тривалої, постійно відтворюваної взаємодії між людьми.

Ключові слова: гендерна стратифікація, соціальні стереотипи статі, гендерна соціалізація, маскулінність, фемінність,

Тема 3. Гендерна диференціація освіти та гендерні аспекти в педагогічній професії

Мета: охарактеризувати причини та наслідки фемінізації освіти і науки, простежити вплив соціокультурних факторів на входження у педагогіку чоловіка та жінки. Надати інформацію про форми сексизму в навчальних програмах та матеріалах. Розкрити можливості гендерно чутливої педагогіки.

Основна проблема: виявлення сексизму та репродукування гендерних стереотипів у змісті предметів та підручників досить важливе для розуміння навчальної діяльності. Подолання сексизму в освітніх системах - необхідна умова розвитку цивілізованого толерантного суспільства.

Провідна ідея: гендерна освіта включає в себе: систематичне навчання, просвіту стимулювання гендерної самоосвіти.

Ключові слова: «прихована» навчальна програма, навчальний план, сексизм, „жіночі студії”, гендерне виховання.

Тема 4. Гендерні проблеми виховання в сім’ї.

Мета: визначити зміст материнської та батьківської ролей, критика ідеології „жіночого призначення”; простежити історичну еволюцію шлюбно-сімейних відносин; окреслити проблеми формування усвідомленого батьківства.

Основна проблема: найбільш розповсюджені гендерні стереотипи засвоюються в дитинстві завдяки основним інститутам соціалізації (сім’я, ровесники, школа, ЗМІ).

Провідна ідея: феномен гендеру та інститут сім’ї не можуть розглядатися окремо, оскільки вони нерозривно пов’язані один з одним.

Ключові слова: сімейна статева стратифікація, типи сімей, ментальність, моногамія, полігамія, гендерні контракти.

Тема 5: Гендерні проблеми комунікації, мовна картина світу.

Мета: розкрити співвідношення мови і гендеру. Розглянути можливості мовного планування.

Основна проблема: яким чином і якою мірою чоловік та жінка репрезентовані у мові та чи є відмінності у їхньому мовленні.

Провідна ідея: мова сама по собі не є сексистською, такою її роблять користувачі.

Ключові слова: мовний сексизм, гендерна лінгвістика, фразеологія, сленг, гендерлект.

Тема 6: Гендер і суспільство: політика, економіка, право.

Мета: розкрити гендерну проблематику в контексті соціального, економічного, політичного нерівноправ'я статей. Розглянути гендерні проблеми економічної маргінальності.

Основна проблема: наявність гендерної дискримінації у сучасному українському суспільстві.

Провідна ідея: перебудова партнерських відносин на основі рівноправності чоловіків і жінок - одна з умов стійкого розвитку, стрижнем якого є інтереси людини.

Ключові слова: дискримінація, гендерна культура, гендерна політика, гендерні стратегії, гендерний індекс людського розвитку, гендерний бюджет.

Розгляд даних тем можна здійснювати як на лекціях, так і на семінарських заняттях. Навчальний модуль завершується підсумковою модульною роботою, до складу якої входять 4 типи завдань:

- тестові;
- теоретичні;
- практичні;
- творчі.

Звісно, викладання одного курсу із гендерної проблематики не може повною мірою заповнити прогалину у гендерній освіті молоді, необхідна консолідація зусиль, яка, насамперед, передбачає впровадження гендерного підходу в дисципліни соціогуманітарного циклу, професійно орієнтовані дисципліни, у різні сфери суспільного життя, а не лише декларативне його проголошення.

Список використаної літератури:

1. Гендерна експертиза українського законодавства (концептуальні засади) / Відп. ред. Т.М. Мельник. - К.: Логос, 2001. - 120 с.
2. Кравець В.П. Гендерна педагогіка. Навчальний посібник. - Тернопіль: Джура, 2003. - 416 с.
3. Лавріненко Н. Програма з курсу лекцій «Гендерні дослідження в соціології» // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2001. - № 4. - С. 169-179.
4. Приходькіна Н.О. Сучасні проблеми гендерної освіти в вищих навчальних закладах України // Наукові записки: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота / Нац. ун-т «Кієво-Могилянська академія», - К., 2005. - Т. 47. - С. 26-30.
5. Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. - К.: ПЦ „Фоліант”, 2004. - 387 с.